

Droga Komisjo!

Tę pracę napisałam, gdyż wiem, że czasem drużynowy nie wie, co robić z drużyną gdy jest ładnie, ciepło, a on nie ma nikogo do pomocy. Sama to przesłałam. Nie stworzyłam kolejnej pracy mgr na 100 stron, bo nikt by tego nie przeczytał. Chciałam w prosty sposób pokazać, że Trójmiasto to piękne miejsca i świetne pomysły na zbiórki. Miłej lektury.

SZLAKI OKOLIC TRÓJMIASTA

- ZAGÓRSKIEJ STRUGI
- TRÓJMIEJSKI
- KARTUSKI
- SKARSZEWSKI
- WEJHEROWSKI
- WZGÓRZ SZYMBARSKICH
- WYSPY SOBIESZEWSKIEJ
- DOMÓW PODCIENIOWYCH
- MOTŁAWSKI
- BURSZTYNOWY

Druhno Drużynowa, Druhu Drużynowy!

Na Twoje ręce składam Miniprzewodnik po szlakach Trójmiasta licząc, że pomoże Ci w pracy z drużyną. Mam nadzieję, że informacje w nim zawarte zachęcą Cię do ruszenia na szlak i zainspirują do pokazania Trójmiasta Twoim harcerzom. Wędrówki, zwiedzanie ciekawych miejsc, to świetny sposób na urozmaicenie planu parcy drużyny, rozbudzenie ciekawości świata Twoich podopiecznych i umożliwienie wykazania się przez nich umiejętnościami zdobywanymi na zbiórkach w ciągu roku. Bo gdzieżby indziej lepiej poprowadzić grupę z mapą w ręku, jak nie na szlaku? Jak ciekawiej opowiedzieć o Gdańsku, jeśli nie wędrując po najciekawszych jego zakątkach?

Zobaczysz, że nie tylko zabawy w lesie, ale i wyprawa do zabytków kultury i architektury może być ciekawym tematem zbiórki i motywacją do zdobywania stopni i sprawności.

Przekonasz się, że nie tylko gry terenowe, ale i jednodniowa piesza wycieczka mogą czegoś harcerza nauczyć.

Zajrzyj do Miniprzewodnika, a zobaczysz, że pomysłów na kolejny rok pracy z drużyną jest mnóstwo.

Życzę przyjemnej lektury :)

Pwd. Agnieszka Kalka HO

SZLAK- CO TO TAKIEGO?

O szlakach turystycznych pisałam pracę magisterską, więc czasem będę się cytować. Szlak turystyczny to „trasa, której przebieg został oznaczony zgodnie z instrukcją”¹ wydaną przez PTTK. Szlak powinien umożliwiać dotarcie do najciekawszych punktów topograficznych oraz obiektów krajoznawczych, widokowych, przyrodniczych, architektonicznych, archeologicznych i innych. Podziału szlaków można dokonać ze względu na:

- kolory (czerwony, żółty, zielony, niebieski, czarny);
- sposób użytkowania (piesze, rowerowe, wodne, konne, narciarskie...);

Znakowaniem i konserwacją szlaków zajmuje się największe stowarzyszenie turystyczne w kraju, czyli PTTK. Wszelkie zasady dotyczące ustalania, znakowania i utrzymania szlaków reguluje instrukcja znakowania szlaków turystycznych PTTK.

Na terenie województwa pomorskiego znajdują się przede wszystkim szlaki piesze, w dużej mierze dostosowane do uprawiania turystyki rowerowej, lecz także ścieżki rowerowe, szlaki wodne o różnym stopniu trudności, ścieżki przyrodnicze i szlaki spacerowe (np. w Sopocie). W samym regionie gdańskim wyznaczono już 31 szlaków pieszych i ich liczba z roku na rok rośnie. Wystarczy spojrzeć na mapkę z pierwszej strony:).

Szczegółowe opisy większości szlaków można znaleźć na stronie internetowej PTTK: www.pttk.pl. Osobiście bardzo polecam tę stronę, bo ona była mi wielką pomocą przy pisaniu pracy magisterskiej. Ponadto strona PTTK dostarcza informacji dotyczących możliwości zejścia bądź łączenia szlaków w celu zwiedzenia najciekawszych obiektów okolicy.

---

¹ *Instrukcja znakowania szlaków turystycznych PTTK, 2005 r., rozdz.III,s.1.*

PO PIERWSZE: SZLAKI PIESZE

Najbardziej charakterystycznym dla Trójmiasta szlakiem pieszym jest żółty **Szlak Trójmiejski**. Biegnie on z Gdyni do Gdańska i rokrocznie jest trasą popularnego rajdu WYRYPA.

O dużej atrakcyjności szlaku decyduje niezwykle urozmaicona rzeźba i duża lesistość terenu, przez który przebiega. Na swej trasie szlak przecina cały szereg dolin, które na różną głębokość rozcinają krawędź wysoczyzny, począwszy od niewielkich dolinek we Wrzeszczu (Królewska Dolina, Jaśkowa Dolina) poprzez dużo rozleglejszą dolinę Strzyży na terenie Brętowa oraz leśnictwa w

Matemblewie i kilka rozgałęzień całego systemu dolinnego Doliny Radości w Oliwie, aż po długą dolinę Kaczy w Gdyni.²

Trasę szlaku można podzielić na mniejsze odcinki z uwagi na to, że przejście 47 kilometrów może być uciążliwe dla małego, niewprawionego harcerza. Można też przygotować zbiórkę po prostu w jednym z miejsc postojowych, jak np. Matemblewo, Źródło Marii, Dolina Ewy, czy inne. Co można w takich miejscach robić? To już zależy od waszej fantazji - choćby grę terenową :).

Motywacją do przebycia Szlaku Trójmiejskiego na pewno jest możliwość zdobycia specjalnej odznaki, która dostępna jest w siedzibie PTTK w Gdańsku.

Zachęcam do przebycia tego szlaku, gdyż ja sama świetnie się na trasie bawiłam i choć chwilami było ciężko, to wspomnienia są niezwykle miłe, a cudne widoki w jesiennym krajobrazie rekompensowały ból mięśni - zwłaszcza podczas wspinaczki pod górę w okolicach Reala w Gdańsku Osowa :).

CIEKAWOSTKA:

Wędrujący odcinkiem gdyńskim szlaku żółtego Trójmiejskiego będą teraz mogli skorzystać z ustawionej na górze Donas (34,6 km szlaku) i właśnie udostępnionej publiczności wieży telekomunikacyjnej, która posiada taras widokowy. Z uwagi na fakt, iż liczący prawie 206 m wysokości Donas jest najwyższym miejscem na Wysoczyźnie Gdańskiej a taras znajduje się ok. 25 m ponad ziemią, roztacza się z niego bardzo atrakcyjny, szeroki i daleki widok na Gdynię oraz jej okolice łądowe i morskie.³

---

² www.pttk.pl

³ www.pttk.pl

Trójmiasto to też inne szlaki, np. **Szlak Wyspy Sobieszewskiej**. Jest to bardzo krótki szlak oznakowany na czarno i biegnie od Sobieszewa do Świbna. Choć ma tylko 10 km (przez to jest idealny na jednodniową wycieczkę) kusi urokiem, a dodatkowym jego atutem jest fakt, że biegnie przez tereny typowo ekologiczne.

Na szlaku można poznać dwie miejscowości, dawne wsie rybackie, obecnie raczej letniskowe: Sobieszewo i Świbno oraz duży kompleks leśny porastający miejscowe wydmy i mierzęję. Ze szlaku blisko do dwóch rezerwatów przyrody ustanowionych na Wyspie, a chroniących przede wszystkim ptactwo: Ptasi Raj i Mewia Łacha.⁴

Sprawność ekologa, zadania z karty na każdy stopień - wiele z harcerskich umiejętności bazuje na ekologii, a tu akurat jest wprost idealne miejsce, by je zdobywać. W końcu ekologia to nie tylko karmniki...

Sopockie Szlaki Spacerowe pojawiły się w latach sześćdziesiątych XX wieku. Wtedy to na terenie miasta, a głównie na ścieżkach jego leśnego zaplecza, wyznakowano kilka krótkich tras

---

⁴ www.pttk.pl

znakowanych na żółtym tle. Wówczas powstało pięć następujących szlaków: biały - wiewiórki, czerwony - sarni, zielony - motyli, czarny - leśny, niebieski - morski.

Obecnie za sprawą sopockiego oddziału PTTK powrócono do tego pomysłu i utworzono też 6 tras z nazwami nawiązującymi do zwierząt.

Szlaki te przedstawiają się następująco:

1. szlak **MEW**
kolor zielony, długość 5 km
Kamienny Potok (Aleja Niepodległości) - wąwóz potoku Swelinia - Park Północny - ul. Powstańców Warszawy - ul. Haffnera - grodzisko - ul. Wosia Budzysza - ul. Powstańców Warszawy - Plac Zdrojowy - ul. Parkowa - ul. Poniatowskiego - Al. Wojska Polskiego - Zdrój Świętego Wojciecha
2. szlak **WIEWIÓREK**
kolor biały, długość 4 km
Sanatorium Leśnik - Wielka Gwiazda - Stara Droga Kacka - Mała Gwiazda - Glinna Góra (Sępie Wzgórze) - rezerwat Starodrzew Zajęczego Wzgórza - Stadion Sopockiego Klubu Lekkoatletycznego (ul. Wybickiego)
3. szlak **SAREN**
kolor niebieski, długość 4 km
Osiedle Mickiewicza (ul. Żeromskiego) - Mała Gwiazda - Dolina Świemirowska - Dąb Esperantystów - Świemirowo (ul. Smolna)
4. szlak **ZAJĘCY**
kolor czerwony, długość 9,5 km
Brodwino (centrum handlowe) - Długa Dolina - Gręzowo - Droga Nadleśniczych- Stawowie (Gdańsk, ul. Czyżewskiego)
5. szlak **DZIKÓW**
kolor czarny, długość 5,7 km
Przylesie (ul. 23 Marca) - Dolina Gołębiowska - Wielka Gwiazda - Długa Dolina - Dolina Kamiennego Potoku - Brodwino (centrum handlowe)

6. szlak LISÓW

Kolor brązowy, długość 9,5 km

Kamienny Potok SKM - ul. Małopolska - kościół pw.

Zesłania Ducha Świętego - Brodzino - Rysie Wzgórze - ul.

Okrężna - Wzniesienie Strzelecki - Wzgórze Olimpijskie -

Łysa Góra - Mała Gwiazda - Glinna Góra (Sępie Wzgórze_ -

Dąb Esperantystów - Świemirowo (ul. Smolna).

Szczegółowe przebiegi szlaków oraz ich opis krajoznawczy można znaleźć na mapie SOPOCKIE SZLAKI SPACEROWE wydanej przez Eko – Kapio⁵

W okolicach Trójmiasta warto też wejść na oznaczony czarnym kolorem **Szlak Grot Mechowskich**. Ten biegnący z Pucka do Krokowej szlak ma długość 30,9 km i należy do grupy szlaków Kępy Puckiej. Jako to ładnie PTTK opisuje: „szlak prowadzi przez podpuckie stare wsie i folwarki, a potem północną połącią Puszcy

⁵ www.pttk.pl

Darżlubskiej i wziął swą nazwę od największej swej atrakcji, najstłynniejszej osobliwości całej okolicy, unikatowych w skali całego Pomorza pieczar znajdujących się w Mechowie⁶. „Groty Mechowskie to najmniejsza podziemna trasa turystyczna w Polsce, za to jedyna tego typu jaskinia na całym Niżu Europejskim⁷. Szlak ten nadaje się częściowo do uprawiania turystyki rowerowej.

Przydatne informacje:

Godziny otwarcia

poniedziałek - sobota : 10:00 -18:00

niedziela: 11:00 - 18:00

Wstęp:

Bilet normalny: 2 zł

Bilet ulgowy (grupa): 1,50 zł

PO DRUGIE: STWÓRZCIE WŁASNY SZLAK KULTUROWY

Kto z Gdańszczan nie zna zabytków Starówki Gdańskiej? Kto nie wie gdzie jest Dwór Artusa i z czego słynie Dom Uphagena? Kto nie robił sobie zdjęcia pod Neptunem? A czy ktoś był we wszystkich muzeach Gdańska? Czy każdy wie, co skrywa w swym wnętrzu dawna Katownia? A przecież można z tych punktów stworzyć własny szlak kulturalny! Wystarczy sięgnąć po wymagania na odznakę (PTTK, a jakże:)) Miłośnika Gdańska i mamy przynajmniej pomysł na cykl zbiórek. Jest to połączenie przyjemnego z pożytecznym, bo zbieranie pieczętek jest i dla młodszych, i dla tych nieco starszych nie lada rozrywką, a ile się przy tym nauczą!

Warto skorzystać z promocji sezonowych i wykupić taki sprytny potrójny bilet do Dworu Artusa, Ratusza Głównego Miasta i Domu

---

⁶ www.pomorskie.pttk.pl.

⁷ www.podziemia.pl.

Uphagena. Zwiedzanie wtedy jest nie tylko łatwe i przyjemne, ale przede wszystkim tanie.

Jeśli ktoś potrzebuje pomocy przy wyborze zabytków kulturowych Gdańska, służę przykładami: samo Muzeum Historyczne Miasta Gdańska ma wiele oddziałów:

- **Ratusz Głównego Miasta**

Gdańsk, ul. Długa 47, tel. 058 76 79 100

- **Dwór Artusa**

Gdańsk, Długi Targ 31, tel. 058 76 79 100

- **Dom Uphagena**

Gdańsk, ul. Długa 12, tel. 058 301 23 71, 301 13 63

bilet normalny – 8 zł

bilet ulgowy – 4 zł

poniedziałek zamknięte

wtorek 10⁰⁰ – 15⁰⁰

(dzień wolnego wstępu; wstęp co pół godziny)

UWAGA.

W dzień wolnego wstępu można obejrzeć jedynie parter Ratusza oraz parter Dworu Artusa. Niedostępne dla zwiedzających są sale ekspozycyjne na wyższych piętrach łącznie z wystawą “Martwe dusze” Marca Chagalla w Ratuszu i “Sali Rycerskiej” we Dworze Artusa

środa - piątek 10⁰⁰ – 16⁰⁰

sobota 10⁰⁰ - 16⁰⁰

niedziela 11⁰⁰ - 16⁰⁰

- **Twierdza Wisłoujście**

Niestety, nie można wejść do środka:(.

▪ **Wartownia nr 1 na Westerplatte**

Gdańsk Westerplatte, tel. 058 76 79 162

dojazd autobusem linii 106 i 158

bilet normalny – 3 zł

bilet ulgowy – 2 zł

od 15 września do 2 października we wszystkie dni tygodnia 9⁰⁰ – 16⁰⁰, od 3 października Odział zamknięty

▪ **Muzeum Bursztynu**

Zespół Przedbramia ulicy Długiej

tel. 058 301 47 33

bilet normalny – 10 zł

bilet ulgowy – 5 zł

poniedziałek zamknięte

wtorek 10⁰⁰ – 15⁰⁰

(dzień wolnego wstępu; wstęp co pół godziny)

środa - piątek 10⁰⁰ – 16⁰⁰

sobota 10⁰⁰ - 16⁰⁰

niedziela 11⁰⁰ - 16⁰⁰

▪ **Muzeum Zegarów Wieżowych**

Rajska *tel.305-64-92*

▪ **Muzeum Gdańskiego Sportu i Turystyki**

Baszta na Zamurzu *tel.305 76 61*

▪ **Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku**

Gdańsk, ul. Obrońców Poczty Polskiej 1/2, tel. 058 301 76

11

bilet normalny – 3 zł

bilet ulgowy – 2 zł

poniedziałek zamknięte

wtorek 10⁰⁰ – 15⁰⁰

(dzień wolnego wstępu; wstęp co pół godziny)

środa - sobota 10⁰⁰ – 16⁰⁰

niedziela 11⁰⁰ - 16⁰⁰

UWAGA - w soboty i niedziele od dnia 25.11.2006 do końca maja 2007 muzeum będzie nieczynne

Nie będę opisywać atrakcyjności tych wszystkich miejsc, jak chcecie zabrać dzieciaki w ciekawą podróż po Gdańsku, polecam stronę www.mhmg.gda.pl, aby się przygotować merytorycznie na pytania harcerzy:).

PO TRZECIE: TRASY ROWEROWE

Gdańsk stale się rozwija i wzorem znanych państw czy miast typowo rowerowych, buduje coraz więcej kilometrów tras i ścieżek rowerowych. Także większość ze szlaków pieszych nadaje się do uprawiania turystyki rowerowej. Dlaczego z harcerzami na rowery? Odpowiedź jest prosta: ruch to zdrowie. Ponadto istnieje szereg sprawności sportowych, w tym i rowerzysty. Fajnie jest zdobywać taką sprawność- całą drużyną. Rower to wdzięczny środek transportu- zaparkować możesz wszędzie, zabrać go ze sobą też niemal wszędzie możesz, a co najważniejsze- przewieziesz go w dalsze rejony naszego regionu np. SKM-ką (za darmo!!!) albo tramwajem wodnym (na Hel- za 2 zł).

Proponuję przyjrzeć się projektowi trasy Brzeźno- Rębiechowo.

„Ma ona - prawie bez kolizji z ruchem samochodowym połączyć dwa atrakcyjne rowerowo rejony Trójmiasta - zbudowaną w połowie lat 1990 tych trasę "nadmorską" - według zgodnej opinii użytkowników zbyt zatłoczoną w czasie wiosennych i letnich weekendów oraz rejon górnego tarasu - wyprowadzając ruch rowerowy poza obwodnicę w kierunku lotniska w Rębiechowie i nazywającej się tak samo stacji kolejowej. Trasa ma stworzyć możliwość bezkolizyjnego pokonywania przez rowerzystów ruchliwych tras samochodowych Al. Rzeczpospolitej, ul. Grunwaldzkiej, ul. Chrzanowskiego, ul. Słowackiego oraz linii kolejowej Gdańsk- Gdynia”⁸. Na razie jest ona wybudowana tylko częściowo, dla zainteresowanych: www.rowery.trojmiasto.pl .

A gdyby tak wybrać się na imprezę rowerową? Np. Leśny Maraton Wejherowski - w tym roku odbył się 28 kwietnia. PTTK też rokrocznie proponuje szereg imprez - nie tylko pieszych rajdów, ale i rowerowych wycieczek.

Najprostszym rozwiązaniem, jeśli chodzi o rowery, jest wybór świetnej trasy łączącej całe Trójmiasto- prowadzi ona z Brzeźna aż do Gdyni przez molo w Sopocie, a w lato można zorganizować sobie odpoczynek na plaży i kąpiel w zatoce jako dodatkową atrakcję zbiórko- wycieczki.

I STARCZY...:-) - CZYLI PODSUMOWANIE

Ja bym mogła tak długo, ale w zamiarze miałam nakreślenie Tobie - druhu Drużynowy/ družno Drużynowa, pomysłu na aktywny wypoczynek na szlakach Trójmiasta i dać Ci wskazówkę, co poza zwykłym przejściem może dać taki szlak Twojej drużynie.

Myszę, że pokazałam, iż Trójmiasto to nie tylko miejsce, gdzie działacie na polu harcerskim, ale gdzie możecie zrobić coś dla siebie

---

⁸ www.rowery.trojmiasto.pl.

Pwd A. Kalka: *Miniprzewodnik po szlakach Trójmiasta*

Praca napisana podczas próby podharcemistrzowskiej

- choćby w kwestii poszerzania horyzontów turystyczno-kulturalnych.

Życzę powodzenia i szerokiej drogi:) Do zobaczenia na jakimś szlaku.

SPIS TREŚCI:

Co	Strona
1. Wstęp	2
2. Szlak- a co to takiego?	3
3. Po pierwsze- szlaki piesze	4
4. Po drugie- stwórzcie własny szlak kulturowy	9
5. Po trzecie- trasy rowerowe	12
6. Podsumowanie	13
7. Spis treści	15
8. Bibliografia	16

BIBLIOGRAFIA

1. Strony internetowe:

- www.pttk.pl
- www.rowery.trojmiasto.pl
- www.pomorskie.pttk.pl
- www.podziemia.pl

2. Inne

- *Instrukcja znakowania szlaków turystycznych PTTK*
- *Praca magisterska „Szlaki turystyczne jako element atrakcyjności turystycznej województwa pomorskiego” - A. Kalka*